

בבא מציעא כג

עניין: תלת מילי משני רבנן במלייהו... בפוריא

מהרש"א ח"א

יודע פן תתבזה: **בפוריא**. עיין פרש"י ותוס' עוד י"ל ע"פ מ"ש פ"ק דמגילה יד) דחייב אדם לבסומי צפוריא עד ללא ידע בין ארור המן כו' עידי רבנן דמשנין לומר ללא ידע גם אם הוא אינו מבוסס כל כך וידע: **ובאושפיזא**. עיין פירש"י ותוס' עי"ל ע"פ מ"ש פ' העור

יד חנוך סי' ד אות ב'

והצבלי, דהנה כבר אמרנו שר' יונה שהי' מהאמוראים הירושלמיים סובר שאין לת"ח לשמות צפורים משום כבוד התורה לאס לא כן צודאי היה שותה צפורים כמו שדחק לשמות צפסת, אבל שיטת הצבלי אינו כן כדאמרינן דרצ"ה שהיה מהאמוראים הצבלים שמה עד ללא ידע, ומי לנו ת"ח גדול יותר מרצה, ועל כרחך דרצה לא סבר לה להא דר' יונה, (והנה הרי"ף פסק כרצה, אמנס רבינו אפרים ודנהא חיתא בגמרא (קידושין דף ל"ג ע"ב) דכבוד מלך שקול ככבוד התורה, ולפיכך שלמה ליה ושמי לאחשורוש אבא שמי ולא רווי, כי היא היתה סוברת דמלך אסור לוותר על כבודו ולשמות לרווייה אפילו בשמחה היותר גדולה, אבל אחשורוש פסק כרצה שגם איש מכובד מותר לעת מצוא לשמות עד ללא ידע, ולפיכך אחר שעשה משפט כחוב צושתי, ילא פתגם המלך בכל מדינות מלכותו כ"י רצ"ה הו"א דאחיה כותיה דרצ"ה, וקי"ל להלכה כרצ"ה ולא כר' יונה, כי כן עבד עובדא צנפשיה ומעשה רב, וכיון דמלך מותר לשמות א"כ גם ת"ח מותר לשמות כדמבאר ברש פסק שצעות העדות דכבוד מלך וכבוד התורה שווין וכו' וכו', עכ"ד דרך דייחומא:

רש"י ותוס' ז"ל דחוקים מאוד, כי היסוד שישאל אורבא מדרבנן איש לרעהו דברים כאלה, וכל עין רואה באמת ונדק יראה שהפירוש האמתי והנכון הוא פירוש של הרב מהרש"א ז"ל (שס) כי מלת צפורי"א פה היינו צפורים, כאומרים ז"ל (מגילה דף ז' ע"ב) חייב איניש לבסומי צפורי"א. אך ביאור המאמר נראה לי דהנה איתא צירושלמי (פרק ח' דשבת) ר' יונה לא הו' שמי מפסחא לפסחא והו' חזיק רישיה עד ענרתא. ולכאורה יש להבין מדוע לא דחק ר' יונה את עצמו לשמות גם צפורים שהרי חייב איניש לבסומי צפוריא וכו'. אך ר' יונה סובר דתלמיד חכם לא ישמה צפורים עד ללא ידע כי יוכל לצוא לבזיון התורה, אכן מפני שהוא יוהרא להחזיק את עצמו לת"ח על כן אמרו שאם מושיטין לו כוס יין לשמחת פורים מותר לשקר ולומר שכבר שמה די. וז"ש דעבדי רבנן דמשני צמיליהו צפוריא:

עוד פתח פיו בדרך הלכה, ואמר ע"ד הנחות, הנה כתיב (אסתר א' כ') ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כ"י רצ"ה הו"א, דהנה באמת צדור זה אם גם תלמיד חכם חייב לשמות עד ללא ידע וכו', הו' בזה פלוגתא בין הירושלמי